

Motion till riksdagen
2009/10:U203

av **Hans Linde m.fl. (v)**

Israels ockupation av Palestina

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Förra årets motion	3
4	Inledning	3
5	Israels anfällskrig mot Gazaremsan	3
6	Efter kriget – utredningen av krigsförbrytelser	4
7	Ansvar för återuppbyggnaden av Gaza	5
8	Sveriges och EU:s skyldigheter gentemot Palestina.....	6
8.1	Fredsförhandlingar	6
8.2	Associationsavtal	7
8.3	Krigsmateriel.....	7
9	Mäns våld mot kvinnor i Gaza	8
10	Israels nya regering – ett steg i fel riktning	8
10.1	Regeringens bosättningspolitik	9

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige som enskilt land, som medlem i FN, bör agera för att de skyldiga för krigsförbrytelser under Israels anfallskrig mot Gazaremsan ställs inför rätta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för EU och FN ska verka för att Israel hålls ekonomiskt ansvarigt för den omfattande förstörelsen under landets anfallskrig mot Gazaremsan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska kräva ekonomisk ersättning från Israel för svenskfinansierade biståndsprojekt på Gazaremsan som förstördes under Israels anfallskrig.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör återuppta kontakterna med Hamas och verka inom EU och FN för att Hamas inkluderas i fortsatta förhandlingar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område så länge som Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör utnyttja det svenska ordförandeskapet i EU till att initiera ett vapenembargo mot Israel.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom FN ska verka för ett vapenembargo mot Israel och Hamas som en följd av de överträdelser mot krigets lagar som har skett och sker i Gaza.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska stoppa all vapenhandel och avbryta allt militärt samarbete med Israel.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom ramen för sitt utvecklingssamarbete på de palestinska områdena bör stärka stödet till arbetet med mäns våld mot kvinnor.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen med omedelbar verkan kallar hem Sveriges ambassadör från Tel Aviv.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU ska verka för att utbyggnaden av bosättningarna upphör och att en avveckling av de redan existerande bosättningarna inleds.

3 Förra årets motion

Vänsterpartiet väckte redan förra året en motion om Israels ockupation av Palestina (mot. 2008/09:U206) i vilken vi utförligt utvecklade vår syn på Israels ockupation av Palestina, bosättningarna, flyktingarnas rätt att återvända, Israels byggande av muren på Västbanken etc. Vi har därför valt att i årets motion fokusera på det gångna årets utveckling på Gaza och Västbanken.

4 Inledning

Israels övergrepp mot de mänskliga rättigheterna, folkrätten och det palestinska folket inte bara fortsätter utan har dessutom blivit allt grövre under det gångna året. Israels anfallskrig mot Gazaremsan och utbyggnaden av bosättningarna på Västbanken har visat hur ointresserat Israel är av att upphäva den ockupation av palestinsk mark som pågått i årtionden och därigenom hur ointresserat Israel tycks vara av en fredlig utveckling i Mellanöstern.

Blockaden av Gaza fortskrider och den mur som sedan länge har fördömts av FN blir både högre och längre. Antalet illegala bosättningar på ockuperad mark fortsätter att växa och fördrivningen av palestinier från östra Jerusalem ökar. Ingen fred tycks vara i sikte, och så länge Israel vägrar att respektera palestiniernas mest grundläggande mänskliga rättigheter kommer inte fred vara möjligt att uppnå.

Israels ockupation av Palestina hade inte varit möjlig utan EU:s förmånliga handelsavtal med Israel eller utan USA:s militära bistånd till landet. När både EU och USA valde att isolera Palestina ekonomiskt och politiskt, efter att Hamas vann de demokratiska valen på de ockuperade områdena år 2006, fick Israel än en gång draghjälp åt sin ockupation. Isoleringspolitiken ledde inte bara till de inre motsättningar som än i dag lever kvar i Palestina, utan också till ytterligare lidande för det palestinska folket. Till sist och syvende är det Israel som har tjänat mest på både motsättningar mellan palestinska organisationer och på det växande lidandet för palestinierna.

Vänsterpartiet har under det gångna året vid en rad tillfällen uppmärksammat och fördömt Israels grova och omfattande brott mot de mänskliga rättigheterna både i och utanför riksdagen. Men Vänsterpartiet har även varit starkt kritiskt mot den borgerliga regeringens agerande; vi ser att Sverige skulle kunna spela en betydligt större roll i Mellanöstern genom att vara tydligt och konsekvent för folkrätten och för ett fritt och demokratiskt Palestina.

Fel! Okänt namn

5 Israels anfallskrig mot Gazaremsan

Den 27 december 2008 inledde Israel urskillningslösa beskjutningar av Gazaremsan. Israels anfallskrig under de kommande 22 dagarna skulle få katastrofala följder för Gazas 1,5 miljoner invånare och skapa en humanitär katastrof. Omfattningen av och styrkan i attackerna mot Gaza saknar enligt många bedömare motstycke. Mellan 300 och 400 barn, och flera hundra vuxna som inte deltog i striderna, fanns med bland de drygt 1 400 palestinier som dödades av de israeliska styrkorna. Åtskilliga tusen civila skadades och över 100 000 palestinier blev hemlösa. Hela områden på Gazaremsan lades i spillror när 20 000 byggnader träffades av granater. En redan ansträngd ekonomi har nu enorma problem att brottas med efter att ca 50 FN-byggnader och 21 hälsokliniker och sjukhus har blivit helt eller delvis förstörda. Den desperata situationen på Gaza förvärrades på bara några veckor från usel till fullständigt katastrofal. Kriget, i kombination med Israels tidigare isolering och blockad av landet – liksom EU:s isoleringspolitik – har resulterat i att det mesta i dag saknas. Följden är undernäring och bristsjukdomar, framför allt bland Gazaremsans barn.

På den israeliska sidan dog 13 människor, 10 var soldater i strid och 3 av dem var civila som dog till följd av raketattacker från palestinska grupper från Gaza.

6 Efter kriget – utredningen av krigsförbrytelser

Folkrätten reglerar bl.a. hur parter får och inte får agera vid väpnade konflikter och under ockupation. Folkrätten ställer tydliga krav på Israel såväl som på de palestinska parterna, bl.a. att skilja på militära och civila mål. Samtidigt bär Israel, i egenskap av ockupationsmakt, huvudansvaret för civilbefolkningens säkerhet på Gazaremsan. Det är i dag uppenbart att omfattande och grova brott mot folkrätten begicks under Israels anfallskrig mot Gazaremsan. Det stora antalet dödade civila och förstörelsen av civila byggnader, såsom sjukvårdskliniker och FN-byggnader, i Gaza ledde till att bl.a. FN:s generalsekreterare Ban Ki Moon begärde ett rättsligt efterspel. Men även på andra håll har kritiken varit hård mot Israels framfart i den utfattiga landremsan. Alla stater har rätt att försvara sig, men ingen har rätt att använda ett sådant överväld som Israel använde i Gaza vid årsskiftet.

I de direkta efterdyningarna av kriget lyfte Amnesty International i en rapport (Operation 'cast lead': 22 days of death and destruction) fram frågan om hur straffrihet för krigsförbrytelser leder till mer lidande för civila. Man riktade skarp kritik mot Israel för dess agerande under offensiven och likaså kritiserades landet för att man vägrade samarbeta med Amnesty för att få fram sanningen om det som hade hänt under konflikten. Ända sen krigsslutet har Amnesty upprepade gånger bett om ett möte med företrädare för den israel-

liska armén för att diskutera de uppgifter som fanns med i rapporten. Israel har konsekvent vägrat.

En första utredning angående krigsförbrytelser kom att genomföras i FN:s regi, med anledning av den om fattande förstörelsen av FN-byggnader under Israels anfallskrig. Utredningen var välkommen, men otillräcklig, eftersom den bara omfattade förstörda FN-byggnader.

Efter krav på en bredare utredning från bl.a. ärkebiskop Desmond Tutu och FN:s f.d. högkommissarie för mänskliga rättigheter, Mary Robinson, skapades i april en internationell oberoende undersökningskommission, ledd av den sydafrikanske domaren och forne krigsbrottsåklagaren Richard Goldstone.

En resolution i FN:s råd för mänskliga rättigheter gav kommissionen uppdraget att undersöka överträdelser, begångna av samtliga parter, av internationell humanitär rätt och mänskliga rättigheter i samband med stridigheterna i Gaza under perioden 27 december 2008 till 18 januari 2009.

I den 600 sidor långa rapporten som i dagarna presenterades bedömdes både Israel och Hamas ha gjort sig skyldiga till krigsbrott, kanske även brott mot mänskligheten. Hamas raketbeskjutning bedöms alltså vara ett krigsbrott, men det är framför allt Israel som får utstå svidande kritik när kommissionen gör bedömningen att ockupationsmakten använde oproportionerligt mycket våld under kriget och att man inte vidtog tillräckliga åtgärder för att undvika civila dödsoffer.

Kommissionens rekommendation är i första hand att de israeliska och palestinska myndigheterna inom ett halvår självmant ska utreda och åtala misstänkta. Om detta inte sker föreslår kommissionen att FN:s säkerhetsråd ska ta de misstänkta brotten till den internationella krigsförbrytardomstolen ICC i Haag.

Med tanke på att Israel under hela tiden har vägrat att samarbeta med Goldstonekommissionen är hoppet litet att man nu kommer att följa dess rekommendationer. Vänsterpartiet anser därför att det är av största vikt att Sverige på alla sätt verkar för att Goldstonerapporten verkligen går till åklagarna vid ICC om ett halvår – såvida parterna då inte har fullföljt sina skyldigheter att utreda och åtala misstänkta.

Vänsterpartiet tycker att det är oroande om ingendera part i konflikten visar någon vilja att följa internationell humanitär rätt eller erkänna att man brutit mot den. Om en kultur av straffrihet vid folkrättsbrott ska tillåtas etablera sig är risken överhängande att de förbrytelser som begåtts mot civilbefolkningen kommer att återupprepas.

Sverige bör som enskilt land, som medlem i FN, agera för att de skyldiga för krigsförbrytelser under Israels anfallskrig mot Gazaremsan ställs inför rätta. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7 Ansvaret för återuppbyggnaden av Gaza

Förutom allt mänskligt lidande i form av död och skador ledde Israels militära angrepp mot Gazaremsan mellan den 27 december 2008 och den 18 januari

Fel! Okänt namn på

2009 till fysiska skador på infrastruktur och byggnader för åtskilliga miljarder kronor. Det kommer att ta decennier innan Gaza återhämtar sig från den kris som två veckors israelisk attack skapade.

Ansvarsfrågan handlar alltså inte bara om krigsförbrytelser enligt folkrätten, utan även om ekonomi och om återuppbyggnaden av Gaza. Det är hög tid att Israel ekonomiskt ställs till svars för den förstörelse som man gång på gång åsamkar Palestina.

Efter Israels attacker mot Palestina i början av året annonserade många länder än en gång sin vilja att bistå Gazas befolkning. Även i Sverige visade sig bidragsviljan vara stor när insamlingarna satte igång efter krigsslutet.

Den israeliska regeringen har dock inte tagit på sig något ansvar för all förstörelse och skada som den orsakat. I stället förlitar man sig helt på att framför allt EU betalar notan. Men det är helt enkelt inte rimligt att framför allt EU:s skattebetalare gång på gång ska betala räkningen för Israels folkrättsbrott och för det övervåld som ockupationsmakten använder sig av.

Ansvarsfrågan för återuppbyggnaden av Gaza får inte glömmas bort. Vänsterpartiet anser därför att Sverige inom ramen för EU och FN ska verka för att Israel hålls ekonomiskt ansvarigt för den omfattande förstörelsen under landets anfallskrig mot Gazaremsan. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Under längre tid har Sverige bedrivit ett omfattande utvecklingssamarbete på Gazaremsan. Israels beskjutning drabbade bl.a. en lång rad svenskfinansierade biståndsprojekt. Den borgerliga regeringen har varit ovillig att avkräva Israel ekonomisk ersättning för denna förstörelse. Vänsterpartiet anser dock att Sverige ska kräva ekonomisk ersättning från Israel för de svenskfinansierade biståndsprojekt på Gazaremsan som förstördes under Israel anfallskrig. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8 Sveriges och EU:s skyldigheter gentemot Palestina

8.1 Fredsförhandlingar

EU:s linje att terrorstämpla Hamas och inte föra samtal med alla parter är orimlig. Om EU fortsätter att enbart ha kontakt med den ena parten i den interna palestinska konflikten kommer detta knappast att leda till dialog, fred och försoning. Tvärtom kommer fortsatta förhandlingar att vara meningslösa så länge det palestinska folkets demokratiskt valda representanter inte tillåts sitta med vid förhandlingsbordet.

Sverige bör återuppta kontakterna med Hamas och med kraft verka inom EU och FN för att Hamas inkluderas i fortsatta förhandlingar. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8.2 Associationsavtal

Att Europeiska unionen år efter år ”betonar vikten av att gränserna till Gaza öppnas”, ändrar tyvärr inte situationen för palestinierna. Inte så länge Israel fortsätter ignorera EU:s kritik och EU aktivt fortsätter att inte sätta tyngd bakom sitt budskap. Israels kollektiva bestraffning av Gazas befolkning fortskrider som vanligt, i strid med folkrätten.

Det skulle dock vara möjligt för Sverige och EU att sätta en betydligt större press på Israel. Om en fredlig utveckling ska vara möjlig att uppnå i regionen måste även EU använda sig av alla tillbuds stående medel, inklusive ekonomiska sanktioner, för att förmå ockupationsmakten Israel att respektera folkrätten. EU:s associationsavtal med Israel innefattar förmånliga handelsavtal som ger den israeliska industrin stora ekonomiska fördelar. På så vis bidrar EU till att stärka den ekonomiska basen för ockupationspolitiken.

Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område. Så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, bör inga förhandlingar om fördjupat samarbete på något område mellan EU och Israel genomföras. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Tyvärr har det i Sveriges fall gått i motsatt riktning de senaste åren. Under 2008 ökade svensk export till Israel med 39 procent och motsvarar nu ett värde av nära 3,5 miljarder kronor. Även importen från Israel till Sverige har ökat och är nu värd nära 1,1 miljarder, en ökning med 8 procent under 2008.

I Sverige fortsätter dessutom utrikesministern upprepa att de förmånliga handelsavtal som Sverige och EU har med Israel är nödvändiga ”eftersom man inte bör isolera Israel”, men efter Hamas valseger år 2006 tvekade man aldrig att isolera den palestinska myndigheten.

8.3 Krigsmateriel

Sverige och det internationella samfundet kan inte låta ännu ett år av ockupation gå till ända. Att strypa vapentillförseln är ett effektivt verktyg för att sätta press på alla parter. All vapenexport från EU-länderna till Israel måste upphöra. Sverige bör utnyttja det svenska ordförandeskapet i EU till att initiera ett sådant vapenembargo inom EU. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Sverige bör också verka för att FN ska införa ett bindande vapenembargo mot Israel och Hamas som en följd av de överträdelser mot krigets lagar som har skett och sker i Gaza. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Sverige kan självt agera och avbryta vårt omfattande militära samarbete med Israel. Det innebär bl.a. att vi omedelbart kallar hem den militärattaché som är stationerad vid den svenska ambassaden i Tel Aviv. Det omfattande besöksutbyte som pågår mellan det svenska försvaret och den israeliska armén ska omgående avbrytas och det svenska försvarets import av krigsmate-

Fel! Okänt namn på

riel från Israel ska upphöra. Under de senaste tio åren har Sverige importerat militär utrustning från Israel för mer än 160 miljoner kronor och vi har på så vis bidragit till att finansiera den israeliska krigsmakten. Vi har dessutom låtit Israel testa förarlösa flygplan i Sverige – plan som sedan använts av Israel i kriget i Gaza. Sverige bör stoppa all vapenhandel och avbryta allt militärt samarbete med Israel. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

9 Mäns våld mot kvinnor i Gaza

En färsk rapport från FN:s kvinnofond (Unifem) visar att mäns våld mot kvinnor i Gaza har ökat efter kriget. I mars 2009 genomförde organisationen ett stort antal intervjuer som syftade till att undersöka Gazabornas behov, känslor och livssituation efter vinterns krig. Mer än hälften av de 1 100 intervjuade kvinnorna och männen svarade då att mäns våld mot kvinnor och misshandel av barn hade ökat efter kriget. Den farligaste platsen för kvinnor och flickor att vistas på är i dag det egna hemmet medan de flesta av de tillfrågade bedömer att det för män och pojkar är farligast att vistas utanför hemmet.

Det viktigaste resultatet av Unifems undersökning är att rapporten så tydligt visar att säkerhetshoten för män och kvinnor ser så olika ut, något som alltför ofta glöms bort i arbetet för fred och säkerhet för civilbefolkningen. Hälften av de tillfrågade är missnöjda med det stöd de har fått utifrån efter kriget.

Kvinnors säkerhet måste tydligare uppmärksammas och prioriteras av omvärld och biståndsorganisationer. Sverige bör inom ramen för sitt utvecklings-samarbete på de palestinska områdena stärka stödet till arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

I rapporten framkommer även att nio av tio, både kvinnor och män, inte alls har involverats eller ens tillfrågats gällande det humanitära stödet till deras område, vilket är en tydlig signal till omvärlden att vara mer lyhörd gentemot det civila samhället. Om en långsiktig fred ska kunna nås måste det civila samhällets aktörer få komma till tals.

10 Israels nya regering – ett steg i fel riktning

När Israel i februari i år höll val till Knesset visade man tydligt att man valde konfrontationens väg snarare än en väg mot fred och försoning. Sällan har väl det israeliska folkets röst känts viktigare än då, direkt efter vinterns krig i Gaza.

Fel! Okänt namn på

Efter valet fick Likudpartiets partiledare, Benjamin Netanyahu, i uppgift att bilda regering. Netanyahu bildade sin regering med hjälp av bl.a. det ultranationalistiska partiet, Yisrael Beiteinu (Vårt hem Israel). Nationalisterna fick bl.a. ministerposterna för inre säkerhet, infrastruktur, turism och integration av nya immigranter samt posterna som utrikesminister, Avigdor Lieberman, och vice utrikesminister, Danny Ayalon.

Den nya regeringens bristande respekt för folkrätt och de grundläggande mänskliga rättigheterna har inte bara visat sig i dess agerande på de ockuperade områdena och mot Israels arabiska minoritet. Både Avigdor Lieberman och Danny Ayalon har krävt att den svenska regeringen ska bryta mot den svenska yttrande- och pressfriheten genom att fördöma en artikel i Aftonbladet, som berörde misstankar om israelisk organhandel. Den svenska regeringen valde klokt nog att vägra detta med hänvisning till svensk yttrandefrihet. Den officiella representanten för Sveriges regering i Israel, ambassadör Elisabeth Borsiin Bonnier, tvekade däremot inte att på eget bevåg – offentligt på ambassadens hemsida – kritisera Aftonbladet för att man publicerat artikeln. UD tog relativt omgående avstånd från Borsiin Bonniers omdömeslösa initiativ, men regeringen har inte gett några besked om Borsiin Bonniers framtid som ambassadör.

Vänsterpartiet anser att Borsiin Bonnier har visat att hon är uppenbart olämplig på den post hon innehar. Regeringen bör med omedelbar verkan frikoppla den nuvarande ambassadören från sitt uppdrag och kalla hem henne från Tel Aviv. Detta bör riksdagen som sin mening regeringen till känna.

10.1 Regeringens bosättningspolitik

Under året har Israels premiärminister, Benjamin Netanyahu, föga förvånande godkänt hundratals nya bostäder på Västbanken. Beskedet har mött skarpa protester av Fatah som kräver stopp för all utbyggnad av bosättningar för att gå med på att återuppta fredssamtalen med Israel, vilka är helt låsta sen i december 2008. USA:s president Barack Obama har riktat kritik mot Netanyahus bosättningspolitik, och även EU och det svenska ordförandeskapet har i ett uttalande nyligen uttryckt sitt missnöje med Israels beslut som ”strider mot folkrätten och utgör ett hinder för fred”.

Men Israel fortsätter att totalt ignorera landets skyldighet, enligt folkrätten, att upphöra med bosättningsexpansionen. Man fortsätter att ignorera EU och FN. Utbyggnaden av de illegala bosättningarna i det ockuperade Västbanken och östra Jerusalem fortsätter som förut.

Det finns i dag 149 bosättningar på Västbanken, inklusive östra Jerusalem. Antalet bosättare uppgår till omkring 260 000 på Västbanken och i östra Jerusalem cirka 200 000. Dessutom är den årliga befolkningstillväxten i bosättningarna 5,5 procent, jämfört med mindre än 2 procent för den israeliska befolkningen i Israel*.

* Enligt FN:s kontor för samordning av humanitär hjälp, Unocha.

Fel! Okänt namn på

Det måste bli ett omgående slut på Israels oacceptabla bosättningspolitik på Västbanken. Sverige måste mycket kraftfullare än hittills agera för att förhindra att nya israeliska bosättningar tillkommer på palestinsk mark och för att befintliga bosättningar avvecklas. Sverige måste inom EU verka för att utbyggnaden av bosättningarna upphör och att en avveckling av de redan existerande bosättningarna inleds. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 22 september 2009

Hans Linde (v)

Ulla Andersson (v)

Jacob Johnson (v)

Marie Engström (v)